

Unitatea de învățare Nr. 3

SIMBOLURI SI POLITICI EUROPENE

Cuprins

3.1. Obiective	1
3.2. Simbolurile Uniunii Europene	1
3.3. Politicile Europene (I)	4
3.4. Politicile Europene (II)	12
3.5. Politicile Europene (III)	18
3.6. Bibliografie	21
3.7. Răspunsuri pentru testele de autoevaluare	22
3.8. Lucrare de verificare 4	23

3.1. Obiective

- Identificarea principalelor simboluri proprii constructului identitar european
- Descoperirea celor mai importante aspecte ale politicilor comune
- Utilizarea noțiunilor, conceptelor și a vocabularului specific fenomenului studiat
- Descoperirea oportunităților oferite de politicile comune statelor ce aderă la Uniunea Europeană.

3.2. Simbolurile Uniunii Europene

Identitatea Europeană

Construcția europeană este unul din fenomenele istorice cele mai importante și originale din anii care au urmat celui de-al doilea război mondial. Pornit din proiectele federaliste născute în mintea unor gânditori europeni cu multe secole în urmă, proiectul unificării Europei a luat formă **integrării**, inovativ compromis între păstrarea suveranității statelor membre și elemente transnaționale, care tind spre o nouă identitate, **IDENTITATEA EUROPEANĂ**. Europa are acum, prin acest proces integrator, *simboluri* comune, *politici* comune, *instituții* comune, o *istorie* comună.

Dacă aspectele istorice au fost tratate în capitolul anterior, în acesta vom prezenta, în sinteză, simbolurile și politicile europene.

8.2.1. Steagul Europei

La Consiliul European de la Milano (28-29 iunie 1985) s-a ridicat, prima dată problema adoptării simbolurilor pentru Comunitate: steagul, imnul, ziua Europei. În martie 1986, la o întâlnire între președintele Parlamentului European și președintele Comisiei s-a propus actualul drapel.

Steagul Uniunii Europene

De la 29 mai 1986 a fost înălțat, prima dată, steagul, sau drapelul Europei, ca **emblemă oficială a Comunității**. Steagul este albastru azuriu cu douăsprezece stele aurii (simbol al perfecțiunii și plenitudinii), așezate în cerc, în centru. Interesant de reținut este că același drapel a fost anterior adoptat de Consiliul Europei, ca simbol al lui, încă din 8 decembrie 1955. Identitatea drapelului evidențiază trunchiul comun și obiectivele comune ale celor două organizații: Consiliul Europei și Uniunea Europeană. Trebuie reținut și aspectul că existența celor douăsprezece stele pe drapel nu are nici o legătură cu faptul că în acel moment (1986) erau douăsprezece state membre în Comunitate.

Imnul Europei**3.2.2. Imnul Europei**

La 5 mai 1972, Consiliul Europei a adoptat ca imn propriu prima parte din preludiul celei de-a patra măsuri din *Simfonia a IX-a* (în re minor, opus 125), de Ludwig van Beethoven, compusă în 1824, cu aranjamentul special al lui Herbert von Karajan, dirijorul Filarmonicii din Berlin. Beethoven a compus muzica pe versurile lui Friedrich von Schiller, *Ode an die Freude (Odă Bucuriei)*. Acest imn a fost preluat de Comunitate, la fel ca drapelul, în urma deciziei luate de Consiliul European de la Milano. A fost interpretat oficial prima dată la 29 mai 1986, cu prilejul înălțării drapelului european, în fața clădirii Comunității de la Bruxelles.

Ziua Europei**3.2.3. Ziua Europei**

În 1964, Consiliul Europei adoptase ca zi a Europei ziua de 5 mai, data semnării Tratatului de la Londra, în 1949. În această privință însă, Consiliul European de la Milano nu a mai acceptat soluția existentă: a propus ca **zi a Europei 9 mai**, ziua Declarației Schuman, care a deschis calea integrării. Uneori, ea este numită **ziua Schuman** sau **ziua Europei**.

3.2.4. Motto-ul Europei

„Unitate în diversitate”

În anul 2000 a fost adoptat drept motto al Uniunii Europene *In varietate concordia (Unitate în diversitate)*. În Constituția Europeană și pe site-ul oficial al UE apare însă forma *Uniți în diversitate*, care tinde să înlocuiască deci varianta anterioară.

3.2.5. Moneda europeană: Euro

Euro

Adoptarea unei monede europene, care a înlocuit vechile monede naționale are o extraordinară valoare simbolică, mentală, financiară, economică. Decizia ca moneda europeană să poarte numele *euro* a fost luată la Consiliul European de la Madrid (decembrie 1995). De la 1 ianuarie 2002, bancnotele și monezile euro au devenit o realitate fizică pentru 300 de milioane de europeni din douăsprezece țări membre ale UE.

3.2.6. Limbile Uniunii Europene

Gânditorii care au făcut, cu secole în urmă, planuri pentru unificarea Europei, au propus, uneori, în idealismul lor, o limbă comună pentru federația ce urma să se nască. Însă limbile europene sunt prea vechi, prea legate de o bogată cultură și prea înrădăcinate în viața noastră de zi cu zi, ca și în istoria noastră pentru a fi pur și simplu abandonate.

Evoluția limbilor oficiale

De aceea construcția europeană a avut, de la început, drept temei recunoașterea a tuturor limbilor oficiale din statele membre. La început, în anii 1950-1973, acestea erau numai **patru** pentru cele șase state membre: franceza, germana, italiana și olandeza, pentru că Belgia și Luxemburg nu aveau limbi oficiale proprii. În această perioadă, limba franceză era cea mai folosită, datorită prestigiului ca limbă a diplomației, rolului jucat de francezi în construcția europeană și faptului că era bine cunoscută în cel puțin trei din cele șase state (Franța, Belgia, Luxemburg și chiar Italia).

Prima lărgire, din 1973, a ridicat numărul limbilor oficiale la **șase**, pentru cele nouă state membre. Totodată, începe un proces de impunere a limbii engleze, care concura franceza în comunicarea dintre funcționarii europeni.

LINGUA	<p>După ultima lărgire, din 2004, numărul limbilor oficiale din Uniunea Europeană a ajuns la douăzeci (pentru 25 de state membre): germana, engleza, franceza, italiana, spaniola, poloneza, olandeza, portugheza, maghiara, suedeza, daneza, greaca, ceha, slovacă, slovena, finlandeza, lituaniana, letona, estoniana și malteza. Cele 20 de limbi oferă 380 de posibilități de traducere din una în alta.</p> <p>La nivelul Comisiei, practica este de a se folosi engleza sau franceza, limbi pe care le cunosc majoritatea funcționarilor și oamenilor politici europeni. Însă în Parlamentul European se poate folosi oricare limbă oficială și se asigură traducerea. De aceea Parlamentul este asigurat cu un mare număr de traducători și interpreți.</p> <p>Comisia a propus în 1989 crearea unui program – LINGUA – pentru promovarea învățării limbilor străine, formarea continuă a profesorilor și mobilitatea studenților.</p> <p>În același spirit al respectării diversității ca izvor de bogăție culturală pentru continentul european a fost creat în 1982 Centrul de Studiu al Limbilor Minorităților, de la Dublin. În 1988 au fost recunoscute 33 de dialecte, cu scopul de a le proteja și a împiedica dispariția lor.</p> <p>În prezent, procentul europenilor care cunosc o limbă străină este încă relativ scăzut, cu excepția limbii engleze.</p>
---------------	---

Test de autoevaluare 1

1.1. Precizați semnificația zilei de 9 mai.

.....

.....

.....

.....

Răspunsul poate fi consultat la pagina 22

3.3. Politicile Europene (I)

Legislația europeană	<p>Este o mare deosebire între felul cum s-au dezvoltat, istoric, diferitele domenii de activitate în statele membre (agricultură, industrie, transport, cercetare, cultură etc.) și politicile europene în aceste domenii. În primul caz a fost vorba de o dezvoltare spontană, în al doilea este o construcție legală, bazată în totalitate pe legislația europeană.</p> <p>De aceea, înainte de a prezenta politicile europene, se impune cunoașterea formelor de reglementare juridică, bază a respectivelor politici.</p> <p>Întreaga legislație europeană își are sursa în tratate, care alcătuiesc așa</p>
-----------------------------	---

Dreptul primar	numitul drept primar sau originar . Cu titlu de exemplu, din această categorie fac parte: Tratatul de la Roma, din 25 martie 1957, cu numeroase modificări, Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam, tratatele prin care statele care nu au fost fondatoare au aderat la Comunitățile Europene și la Uniunea Europeană.
Dreptul secundar	În aplicarea tratatelor instituțiile europene (Consiliul UE, Parlamentul European și Comisia) participă, potrivit atribuțiilor lor la crearea dreptului secundar , sau derivat . Formele specifice acestuia sunt: <i>regulamentele, directivele, deciziile, recomandările și avizele</i> .

2.3.1. Bugetul Uniunii Europene

Dacă legislația europeană este fundamentală pentru construcția europeană, există un al doilea element, esențial pentru funcționarea Uniunii Europene și, deci, pentru realizarea politicilor europene: **bugetul**.

Evoluție	La început, bugetul comunitar era constituit din contribuțiile financiare ale statelor membre. Pe baza deciziei din 21 aprilie 1970 s-a putut realiza autonomia financiară a Comunității, începând de la 1 ianuarie 1978, prin introducerea mai multor categorii de așa numite resurse proprii , la capitolul venituri bugetare.
-----------------	---

În prezent, aceste resurse proprii cuprind patru elemente:

Resursele	<ol style="list-style-type: none"> 1) drepturile provenind din aplicarea politicii agricole comune și drepturile de vamă percepute la frontierele externe de la țările terțe; 2) resursa TVA (taxa pe valoare adăugată) - o percepere uniformă de maxim 0,5% în prezent - în trecut a fost și 1% - din TVA, fără a depăși 50% din venitul național brut (VNB), al fiecărei țări; 3) resursa VNB, percepută în funcție de puterea economică a statelor membre, fără a putea depăși 1,24 din VNB al UE. Resursa VNB înlocuiește vechiul calcul pe baza produsului intern brut (PIB); 4) alte venituri, provenind din impozitele asupra salariilor funcționarilor, amenzi plătite de întreprinderi etc.
------------------	--

Bugetul Uniunii Europene se bazează pe o serie de principii, între care amintim:

Principiile	<ol style="list-style-type: none"> 1) <i>unitatea</i>: ansamblul veniturilor și cheltuielilor se cuprinde într-un singur document; 2) <i>anualitatea</i>: operațiile bugetare sunt raportate la exercițiul anual; 3) <i>echilibrul</i>: cheltuielile nu pot depăși veniturile.
--------------------	---

Capitole	Bugetul este împărțit în două mari capitole: cheltuielile <i>obligatorii</i> , și cheltuielile <i>neobligatorii</i> , aprobate, prin proceduri diferite, de Consiliu UE și de Parlamentul European.
-----------------	---

Bugetul Uniunii Europene pentru anul 2006 este de 112,2 miliarde de euro, sau 1,01% din VNB al țărilor membre, corespunzând cu 232 euro pentru fiecare locuitor!

2.3.2. Politicile Comune - Introducere

În prezent, politicile comune europene au o mare arie de acoperire,

cuprinzând circa 20 de domenii între care pot fi amintite: politica agricolă comună (PAC), politica de concurență, politica industrială, politica comercială comună, politica comună a transporturilor, politica socială, politica europeană a mediului, politica externă și de securitate comună (PESC), uniunea economică și monetară (UEM), politica regională, politica în domeniul energiei, politica de cercetare și dezvoltare tehnologică, politica culturală, politica comună a pescuitului, politica sănătății și altele. Între ele există mari diferențe privind gradul de aprofundare și, evident, data inițierii principalelor măsuri: unele sunt recente, altele au o oarecare vechime. Nu ne putem propune decât să prezentăm sintetic unele dintre ele, cu titlu de exemplu. De aceea am ales să analizăm 6 politici, care prezintă un interes mai mare, din motive evidențiate chiar în textul respectiv...

2.3.3. Politica comercială comună

Uniunea vamală	<p>Crearea unei uniuni vamale între cele șase state fondatoare ale Comunității Economice Europene era principalul scop al formării ei, ca mijloc pentru o integrare mai profundă și pe diferite planuri, în viitor. Altfel spus, prima politică comună a C.E.E. a fost politică comercială comună, care viza formarea Pieței Comune. Politica comercială comună este fundamentată pe art. 110-116 din Tratatul de la Roma pentru crearea C.E.E.</p>
Primul obiectiv - Piața Comună	<p>Atât de importantă era problema uniunii vamale la începuturile integrării europene încât, deși problema era considerată de inițiatori doar un mijloc pentru un scop mai înalt – unificarea Europei –, termenul de Piața Comună a fost identificat cu cel de C.E.E. și a fost folosit ca sinonim mulți ani. De aceea politica comercială comună a avut rolul de a pune bazele Comunității europene, de a deschide drumul pentru întreaga construcție europeană. Unul din marii europeniști din anii de după al doilea război mondial, Robert Marjolin, secretarul general al OECE, susținea că uniunea vamală și piața comună reprezintă „testul voinței europene.”</p>
Etapele	<p>Tratatul de la Roma prevedea un calendar riguros al realizării uniunii vamale: erau fixate trei etape de 4 ani fiecare, cu o posibilă prelungire de 2 ani a primei etape, cea mai dificilă. Dacă apăreau probleme. Pentru cele trei etape și etapele intermediare au existat trepte de reducere (10 în total) de 10% (cu excepția ultimelor două). Procedural, se cerea votul unanim în Consiliu de Miniștri pentru trecerea de la prima etapă la a doua și vot majoritar calificat pentru trecerea la ultima etapă.</p>
Rezultate	<p>În fapt eliminarea treptată a taxelor vamale și a celorlalte restricții de import (deci realizarea uniunii vamale) a avut rezultate care au depășit cele mai optimiste speranțe. Schimburile între țările membre au fost cu 10% mai mari în primele luni din 1959, față de perioada corespunzătoare din 1958. Pentru Franța, creșterea a fost de 285 către țările membre și doar de 1% cu țările care nu erau membre. În tot anul 1959 schimburile între țările membre au crescut cu 19% față de anul 1958, primul an al existenței C.E.E.</p>

Tariful extern comun și tariful vamal comun	<p>Drept urmare s-a hotărât accelerarea formării pieței comune: ultimele taxe vamale au fost eliminate de la 1 iulie 1968, cu optsprezece luni înainte de termenul stabilit prin tratat.</p> <p>Totuși, este esențial să subliniem că obiectivul impus prin tratat nu era o simplă zonă de liber schimb între statele membre: din contră se urmărea crearea unei piețe comune prin aplicarea unui tarif extern comun (TEC), numit oficial tarif vamal comun (TVC). Primul aspect care trebuie reținut în acest sens este că statele membre pierdeau dreptul de a negocia sau de a decide în acest domeniu, drepturi care erau exclusiv atribuite instituțiilor comunitare.</p>
Acordurile de asociere	<p>Al doilea aspect important este cel legat de acordurile de asociere cu C.E.E. Potrivit art. 238 din Tratatul de la Roma „Comunitate poate încheia acorduri cu unul sau mai multe state sau organizații internaționale pentru realizarea unei asocieri care implică drepturi și obligații reciproce, acțiuni comune și proceduri speciale.” Acordurile de asociere au luat, în general, forma unor acorduri comerciale preferențiale între Comunitate și state sau grupuri de state.</p> <p>Primul acord de asociere a fost semnat la 1 iulie 1961 cu Grecia și a intrat în vigoare la 1 noiembrie 1962. Prin el se crea o uniune vamală între C.E.E. și Grecia, dar se acordau acestei țări o serie de avantaje pentru protejarea industriei ei, insuficient dezvoltate.</p> <p>Al doilea acord de asociere a fost semnat cu Turcia la 12 septembrie 1963, după patru ani de negocieri.</p> <p>Au urmat acordurile de asociere cu: Nigeria, la 16 iulie 1966; cu Tunisia, la 28 martie 1969; cu Maroc, la 31 martie 1969, cu Malta, la 5 decembrie 1970. Au urmat numeroase acorduri ale C.E.E./UE cu grupuri de țări: acordul de la Arusha, din 1967, cu trei țări africane; cele două acorduri de la Yaoundé(din 1963 și 1969), cele patru convenții de la Lomé(I – 1975; II – 1980; III – 1984 și IV – 1989, care se referă la statele africane, din Caraibe și din Pacific=ACP) și acordul de la Cotonou, semnat în 2000, pentru 20 de ani cu 71 state ACP.</p>
Aria Economică Europeană	<p>Însă cele mai importante acorduri de asociere au fost semnate cu state europene, dintre care unele vor deveni membre, însă altele nu. Astfel, la 22 iulie 1972 au fost semnate acorduri de liber schimb cu cinci state din AELS, care nu erau candidate la aderare: Austria, Islanda, Portugalia, Suedia și Elveția. În anul următor a fost semnat un acord similar cu Norvegia. Drept urmare a acestui precedent există acum în Europa aria economică europeană (AEE), creată în urma acordurilor de la Porto, din mai 1992, care extindea piața comună a Comunității la țările din AELS, stabilind cea mai largă zonă integrată din lume. În prezent din aria economică europeană fac parte 28 de state: cele 25 membre ale UE și trei membri ai AELS (Norvegia, Islanda și Liechtenstein, dar nu și Elveția). Statele membre ale AEE care nu sunt membre ale UE se angajează să adopte <i>acquis</i>-ul comunitar în unele domenii.</p> <p>Obiectivul încheiat în 1968 prin realizarea uniunii vamale în cadrul Comunității a avut o importanță istorică extraordinară. Dar eliminarea barierelor vamale (taxe, tarife, contingente) nu însemna și formarea</p>

<p>Al doilea obiectiv – Piața Unică</p>	<p>automată a unei piețe unice.</p> <p>Al doilea obiectiv major pentru politica comercială comună, după uniunea vamală a fost tocmai cel al pieței unice. A fost însă nevoie de mai mult de treizeci de ani de la începutul integrării europene prin C.E.C.O. până la aprobarea programului pieței unice europene. Factorii care au impulsivat acest program au devenit destul de puternici abia la jumătatea anilor 1980. Printre acești factori au fost: lansarea sistemului monetar european, în 1979; conștientizarea faptului că Europa pierdea în concurența cu SUA și Japonia, în special în domeniul înaltei tehnologii; rezolvarea îndelungatului și dificilului diferend cu Marea Britanie, în legătură cu bugetul comunitar, în 1984; în sfârșit, numirea lui Jacques Delors în fruntea Comisiei și dinamizarea construcției europene, care a urmat acestei numiri.</p>
<p>Evoluție</p>	<p>În 1985, comisarul Arthur Cockfield, care răspundea de piața internă, pe lângă funcția de vicepreședinte al Comisiei conduse de Delors, a publicat o <i>cartă albă</i>, în care erau prezentate etapele pentru realizarea pieței unice. Pe această bază, în iunie 1985, Consiliul European de la Milano a aprobat organizarea primei Conferințe Interguvernamentale. Ea a redactat Actul Unic European, semnat în 1986, prin care se fixa ca dată limită pentru desăvârșirea pieței unice europene 31 decembrie 1992.</p>
<p>Libera circulație</p>	<p>Programul pentru încheierea pieței unice stabilea, în esență, <u>realizarea integrală a liberei circulații a persoanelor, capitalurilor, mărfurilor și serviciilor în cadrul Comunității</u>. Prin Tratatul instituind Comunitatea Europeană, modificat prin Tratatul de la Maastricht, în Titlul III (art.39-60) se făcea reglementarea detaliată a <i>Liberei circulații a persoanelor, serviciilor și capitalurilor</i>, având în vedere că libera circulație a mărfurilor se realizase prin uniunea vamală. Prin directiva 93/68 din 1993 s-a reglementat introducerea unei etichete aplicate de fabrică, dacă produsul respectă cerințele fixate prin reglementările comunitare: <i>Fabricat în Comunitatea Europeană, sau în Europa</i>.</p> <p>Politica comercială comună este exclusiv de competența instituțiilor comunitare, deciziile fiind luate prin vot majoritar calificat în Consiliul UE.</p> <p>În sfârșit, trebuie remarcat că politica comercială comună are implicații asupra multor alte domenii comunitare: politica industrială, politica concurenței, politica socială, politica mediului etc.</p>
<p>Prevederi în</p>	<p><u>3.3.4. Politica agricolă comună - PAC</u></p> <p>După politica comercială, în primul ei obiectiv – uniunea vamală, politica agricolă comună (PAC) a fost a doua politică lansată, în ordine cronologică, dar prima care a provocat mari complicații, controverses și confruntări. Se poate dăci afirma că PAC a ocupat o loc deosebit în istoria integrării europene, în construcția europeană, în general.</p> <p>În Tratatul de la Roma, care a pus bazele C.E.E. titlul II (art.38-47) se referea expres la politica agricolă. Art. 38 prevedea că „<i>piața comună trebuie să se extindă la agricultură și la comerțul agricol</i>” și că</p>

Tratatul de la Roma „funcționarea și dezvoltarea pieței comune pentru produsele agricole trebuie să fie însoțite de instituirea unei politici agricole comune.”

Art. 39 definea scopul politicii agricole comune, prin fixarea celor cinci obiective (articolul este în vigoare și astăzi):

Obiectivele generale PAC

- a) creșterea productivității agricole prin promovarea progresului tehnic și asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole;
- b) asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă;
- c) stabilizarea piețelor;
- d) garantarea securității aprovizionărilor;
- e) asigurarea unor prețuri rezonabile în livrările către consumatori.

Iar art. 40 se preciza: „În vederea atingerii scopurilor prevăzute în articolul 39, se instituie o organizare comună a pieței agricole.” În art.43 se stabilea modalitatea de realizare: „În scopul identificării liniilor directe ale unei politici agricole comune, Comisia convoacă, încă de la intrarea în vigoare a tratatului, o conferință a statelor membre, pentru a compara politicile lor agricole și a stabili bilanțul resurselor și al necesităților lor.”

Conferința de la Stresa

Pe baza art.43 a fost convocată, în iulie 1958, **conferința de la Stresa**, care a stabilit liniile generale ale PAC. Încă de la această conferință, care pune bazele dezbaterii oficiale a politicii agricole comune, se evidențiază interesul deosebit al Franței în acest domeniu și rolul remarcabil jucat de comisarul (olandez) pentru agricultură **Sicco Mansholt**, al cărui nume este sinonim cu începuturile PAC. Fost ministru al agriculturii în țara sa, Mansholt aducea în calitate de comisar (pe care a îndeplinit-o cincisprezece ani) experiență și cunoașterea profundă a uneia din cele mai dezvoltate agriculturi din CEE.

Conferința de la Stresa a stabilit un program, care stabilea pentru PAC trei obiective:

Programul de la Stresa

1. creșterea veniturilor fermierilor printr-o politică de susținere a prețurilor;
2. întărirea sectorului agricol prin specializare și eliminarea distorsiunilor din piață;
3. menținerea fermelor familiale și dezvoltarea, în același timp, a politicii prețurilor și politicii structurale.

F.E.O.G.A

Propunerile de la Stresa, principiile fundamentale și problemele de procedură ale PAC au fost discutate în următoarele luni, iar în iunie 1960 Comisia a prezentat propunerile ei. A mai fost nevoie de încă șase luni, până când Consiliul de Miniștri a aprobat aceste propuneri. La începutul anilor 1960 negocierile au continuat între statele membre și Comisie pentru a stabili modul concret de funcționare a PAC. O serie de decizii luate la începutul anului 1962 stabilea cele trei principii fundamentale pe care PAC se va baza în deceniile următoare: prețurile unice; solidaritatea financiară a statelor membre în susținerea PAC; preferința comunitară. Apoi, în aprilie 1962 Consiliul a hotărât constituirea **Fondului European de Orientare și Garanție Agricolă (FEOGA)**, cu scopul de a prelua uriașa povară a susținerii prețurilor agricole și a

politicii structurale în agricultură.

Planul Mansholt, aprobat de Consiliu și lansat în 1968, avea ambiția de a restructura agricultura Comunității finanțând fermele viabile și încurajând vânzarea celor ineficiente. La început, PAC era finanțată de Comunitate și de statele membre, dar din 1970 FEOGA a fost integral inclusă în bugetul comunitar: era sfârșitul unei lungi perioade de controverse și diferende, punctul lor culminant fiind „maratoanele agricole” și „politica scaunului gol”, în care Franța a fost protagonistă.

PAC era atât de importantă pentru că absorbea fonduri uriașe, care depășeau jumătate din bugetul comunitar, ajungând chiar la 70% în primii ani de aplicare. În esență, era vorba de un mecanism al prețurilor garantate. Mecanismul este compus dintr-un sistem de prețuri:

Mecanismul prețurilor garantate

- *preț orientativ* (cel mai ridicat, care servește ca referință teoretică și obiectiv de atins în cadrul campaniei);
- *preț de prag* (care se aplică importurilor în C.E.E., pentru protejarea producției interne: față de prețul mondial se adaugă o „prelevare”, scumpind marfa);
- *preț de intervenție* (corespunde unui minim garantat, cu care se cumpără produsele excedentare, pentru a fi stocate sau distruse în scopul menținerii prețurilor). „Prelevarea la import” este atribuită agricultorilor care exportă produsele lor, prin intermediul FEOGA, sub forma „restituirii la export”, încurajând astfel exportul în ciuda faptului că prețul mondial este inferior celui din C.E.E.

Problemele PAC-ului

PAC și-a îndeplinit principalul obiectiv de a acoperi necesarul de produse alimentare, deci autosuficiența, Comunității Europene. Însă succesul în această direcție a creat alte probleme: supraproducția a făcut necesară o reformă a PAC, care să scadă costurile uriașe și să reducă producția excedentară. Reforma era necesară și datorită altor fenomene, dezvoltate pe plan mondial sau în interiorul Comunității: distorsiuni la nivelul concurenței, conflicte între statele membre datorită marilor sume angajate în PAC, scăderea semnificativă a ponderii forței de muncă din agricultură în raport cu alte sectoare economice și, în paralel scăderea ponderii agriculturii în PIB.

Reforma PAC

Reforma a fost începută în 1984 când au fost introduse *cote la producția de lapte*. În 1985, Comisia a prezentat o *Cartă verde*, care a stat la baza primei reforme de amploare după organizarea PAC. În mai 1992, Consiliul de Miniștri a adoptat această reformă radicală numită, după comisarul care răspundea de agricultură, **reforma MacSharry**. Principiile reformei din 1992, care schimbau profund caracteristicile PAC, erau:

Principiile reformei

1. scăderea progresivă a prețurilor la produsele excedentare, având drept scop limitarea producției;
2. abandonarea anuală obligatorie a unei părți din terenul cultivat;
3. compensarea pierderilor suferite de agricultori, prin plăți directe către producător menite să mențină nivelul de trai;
4. aplicarea unei strategii de dezvoltare rurală, care să mențină

activitatea în agricultură și să protejeze mediul înconjurător.

În ciuda rezistenței fermierilor, reforma din 1992 a asigurat, pentru prima dată de la organizarea PAC, condițiile pentru încheierea unui acord cu SUA, precum și pentru semnarea unui acord între 117 țări, în cadrul GATT, la Geneva, în 1995.

Agenda 2000

O nouă reformă a PAC s-a realizat pornind de la *Agenda 2000*, document prezentat în 1997, prin care Comisia propunea o amplă reformă a finanțelor Uniunii Europene. Consiliul European de la Berlin, din martie 1999, a realizat un acord asupra perspectivelor financiare 2000-2006, pe baza propunerilor din *Agenda 2000*. Principalele prevederi ale reformei din 1999 vizau: o atenție specială pentru **Politica de Dezvoltare Rurală (PDR)**, care devine al doilea pilon în cadrul PAC; în cadrul PDR: creșterea competitivității, respectarea normelor privitoare la medie și diversificarea activităților economice în mediu rural; au fost reduse prețurile unor produse agricole europene până aproape de prețul mondial (la cereale, lapte, carne de vită); s-au limitat cheltuielile anuale legate de PAC la 40,5 miliarde anual, ceea ce a redus capitolul agricol din bugetul european la 46%; a fost încurajată dezvoltarea agriculturii în țările candidate prin crearea unui nou fond de preaderare – SAPARD.

Ultima reformă importantă din cadrul PAC a fost cea din iunie 2003. Principalele puncte fixate pentru aceasta sunt:

Reforma 2003

- 1.o plată unică, pe exploatare agricolă pentru fermierii din UE, independent de producție („decuplarea” ajutorului);
- 2.subordonarea acestei plăți de respectarea normelor de mediu, de securitate alimentară, de sănătate a animalelor și plantelor și de bunăstare a animalelor („ecocondiționare”);
- 3.o politică de dezvoltare rurală întărită, printr-o reducere a plăților directe către marile exploatări pentru a finanța noua politică în materie („modulare”);
- 4.un mecanism de disciplină financiară pentru a limita cheltuielile destinate susținerii pieței și ajutoarele directe în perioada 2007-2013.

Reforma mai vizează o revizuire a politicii de organizare comună a piețelor (care reprezintă primul pilon al PAC). Deja au fost reformate diferite sectoare: tutun, bumbac, ulei de măsline, zahăr.

Test de autoevaluare 2

2.1. Indicați resursele bugetului european.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2. Precizați obiectivele Politicii Agricole Comune fixate prin Tratatul de la Roma.

.....

Răspunsurile pot fi consultate la pagina 22

3.4. Politicile Europene (II)

8.4.1. Uniunea Economică și Monetară (UEM)

A fost nevoie să treacă cincizeci de ani de la începutul integrării europene, prin crearea CECO, până la introducerea în circulație a bancnotelor și monezilor europene, **EURO**. Un drum lung și dificil, cu uriașe consecințe: în plan financiar, economic, social și mental.

Definiția UEM

Chiar dacă poate părea simplu, mai ales acum după ce s-a realizat, procesul care a condus la introducerea monezii unice europene a fost complex și a implicat soluții îndrăznețe. Introducerea monezii europene era condiționată de soluții economice de macrostructură. Relația existentă între problemele economice și cele monetare este cuprinsă chiar în denumirea politicii: **uniunea economică și monetară**. Definiția ei confirmă acest lucru: „*Prin Uniunea Economică și Monetară se înțelege procesul destinat armonizării politicilor economice și monetare ale statelor membre, cu scopul de a introduce moneda unică: euro.*”

Evoluție istorică

Prima încercare de a introduce stabilitate în raporturile dintre monezile statelor membre ale Comunității a avut loc în 1972. Era o consecință a situației apărute pe plan mondial, nu rezultatul unor evoluții interne din C.E.E.

Sistemul creat în 1944 prin **acordurile de la Bretton Woods**, care se bazau pe un raport fix între dolar și aur, a intrat în criză la începutul deceniului 1970. Convertibilitatea dolarului în aur a fost suspendată în 1971 și apoi dolarul a fost devalorizat și a fost lăsat să fluctueze. Schimburile fluctuante s-au generalizat în 1973. Pentru comerțul internațional era o perioadă dificilă.

Șarpele monetar

În aprilie 1972, Comunitatea a creat, inspirându-se din Raportul Werner, **Șarpele monetar**, un sistem care le permitea monezilor statelor membre să fluctueze, într-un *tunel*, între limitele $\pm 2,25\%$. Șarpele monetar a fost un eșec: lira sterlină l-a părăsit în iunie 1972, lira italiană în februarie 1973, francul francez l-a părăsit, a revenit și l-a părăsit din nou. Scopul fixat în Raportul Werner, de a realiza uniunea monetară europeană în 1980, a fost abandonat în decembrie 1974.

Sistemul Monetar European

De mai mare succes s-a bucurat **Sistemul Monetar European (SME)**, care devine operativ pe 13 martie 1979, ca urmare a deciziei Consiliului de Miniștri de la Bruxelles, din decembrie 1978.

SME era mai complex și mai flexibil decât Șarpele monetar. Elementul

ECU	<p>central al SME era un etalon comun, constituit dintr-un coș monetar, în care intra într-o proporție determinată, fiecare deviză europeană. Aceasta era o „monedă teoretică” și a fost numită ECU (inițialele de la <i>european currency unit</i> = unitate monetară europeană). Pentru fiecare monedă din Comunitate se stabilea un echivalent fie în ecu, numit curs-pivot sau rată-pivot.</p> <p>Ca și în cazul Șarpelui monetar devizele puteau fluctua cu $\pm 2,25\%$ față de cursul-pivot, dar Italia, Irlanda și mai târziu Spania, au negociat o marjă de $\pm 6\%$, iar într-o perioadă de dificultăți economice, în 1993, s-a aprobat o fluctuare de $\pm 15\%$. În plus, era posibilă în SME încadrarea în marja de fluctuație admisă prin <i>realiniere</i>.</p>
Fondul de Cooperare Monetară	<p>Al treilea aspect important pentru SME este cel legat de crearea unui fond de rezervă comun, care să fie oferit pentru susținerea temporară a devizei slabe. Acest fond s-a numit Fondul European de Cooperare Monetară (FECOM).</p>
Evoluția SME	<p>Bilanțul SME este controversat, dar în linii mari pozitiv. Este de ajuns să observăm că după o perioadă de mari fluctuații și frecvente realinieri (1979-1983), urmează o perioadă tranzitorie de scădere a fluctuațiilor (1983-1987) și apoi una de excepțională stabilitate a cursului (1987-1992). Nu numai că SME și-a păstrat participarea inițială (fără retrageri că în cazul Șarpelui monetar), dar a primit noi membri: Spania, în 1989; Marea Britanie în 1990 și Portugalia în 1992.</p> <p>Progresele realizate pe calea integrării, în special încheierea pieței unice europene în 1992, care implica libera circulație a capitalurilor, impunea reluarea programului de introducere a monezii europene.</p>
Uniunea Economică și Monetară	<p>După experiența eșuată a Șarpelui monetar, după rezultatul pozitiv obținut prin SME, urmează, în condiții interne și externe favorabile a treia și ultima etapă: Uniunea Economică și Monetară (UEM).</p> <p>Începutul este făcut prin includerea în Actul Unic European a unui nou capitol privind cooperarea în Politica Economică și Monetară. AUE a fost adoptat la începutul perioadei în care Jacques Delors a fost președinte al Comisiei (1985-1995). Dintre numeroasele domenii de care el și-a legat numele, cel mai important și cel căruia i-a acordat cea mai mare atenție a fost UEM. Pe lângă atribuțiile prezidențiale (din ce în ce mai împovărătoare) el și-a păstrat în portofoliu conducerea UEM.</p> <p>În aprilie 1989, Comitetul Delors a prezentat <i>Raportul asupra Uniunii Economice și Monetare</i>. Consiliul European de la Madrid, din iunie 1989 a aprobat <i>Raportul</i> și a deschis astfel calea punerii sale în practică. Raportul comitetului Delors prevedea implementarea UEM în trei faze, prima urmând să înceapă chiar din 1990.</p>
Prima fază	<p>La Madrid s-a decis ca data de început a primei faze pentru UEM să fie 1 iulie 1990. În această fază obiectivele stabilite erau: eliminarea controlului asupra schimburilor și asigurarea liberei circulații a capitalurilor; întărirea coordonării politicilor economice și intensificarea cooperării între băncile centrale.</p> <p>În timpul desfășurării primei faze a UEM se întrunește Conferința</p>

	Interguvernamentală din 1991 pentru UEM. Deciziile ei au fost incluse în Tratatul de la Maastricht, care detaliază măsurile pentru realizarea UEM în cele 27 de articole din Tratatul instituind Comunitatea Europeană modificat (titlul VII).
A doua fază	Astfel se reglementa că a doua fază a UEM va începe la 1 ianuarie 1994, iar obiectivele ei erau: convergența politicilor economice și monetare ale statelor membre, cu scopul de a garanta stabilitatea prețurilor și finanțe publice sănătoase și crearea Institutului Monetar European (IME), care va fi înlocuit, în 1998, de Banca Centrală Europeană.
A treia fază	Faza a treia a început la 1 ianuarie 1999 și s-a caracterizat prin fixarea irevocabilă a cursului de schimb și introducerea monedei unice, mai întâi în plățile scriptice și electronice și, în sfârșit, în formă fizică de la 1 ianuarie 2002.
Criteriile de convergență	<p>Pentru participarea la a treia fază, tratatul stabilea cinci criterii de convergență, pe care fiecare stat trebuia să le îndeplinească:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.deficitul bugetar nu trebuie să depășească 3% din PIB; 2.datoria publică nu trebuie să depășească 60% din PIB; 3.stabilitatea prețurilor și o rată a inflației care să nu depășească cu mai mult de 1,5% rata medie din cele trei țări care au cea mai mică inflație; 4.rata medie nominală a dobânzii să nu depășească cu mai mult de 2% rata dobânzii din cele mai bine plasate trei țări; 5.respectarea marjei de fluctuare a monezii, fără mari tensiuni, timp de cel puțin doi ani înainte de evaluare.
	<p>În prezent moneda euro circulă de aproape cinci ani cu succes în douăsprezece state membre ale UE. Dintre vechii membri numai Marea Britanie, Suedia și Danemarca și-au păstrat moneda națională. Dintre cei zece membri noi, admiși în 2004, Slovenia va adera prima la zona euro în 2007. Urmează: Malta, Cipru, Letonia, Estonia...</p> <p>Introducerea euro a avut rezultate promițătoare. În ciuda unei creșteri inițiale a prețurilor, de „ajustare”, euro a asigurat stabilitate, coerență și a dat dinamism economiei europene. Întărirea euro în raport cu dolarul și yenul a depășit cele mai optimiste speranțe.</p>
Solidaritate și coeziune	<p>3.4.2. Politica regională</p> <p>Atât între statele membre, cât mai ales între diferite regiuni ale acestor țări, există mari decalaje în nivelul dezvoltării economice, prosperității sociale, angajării forței de muncă și deci nivelului veniturilor. Printre obiectivele cele mai ambițioase și generoase pe care le are Uniunea Europeană sunt cele ce pot fi sintetizate în două cuvinte: solidaritate, în sensul că statele și regiunile mai dezvoltate sprijină cetățenii și regiunile defavorizate economic și social; coeziune, pentru că reducerea decalajelor de dezvoltare este, în fond, în beneficiul tuturor.</p> <p>În preambulul Tratatului de la Roma din 1957, prin care a fost creată</p>

Obiective	C.E.E., se făcea referire la „ <i>reducerea diferențelor existente între diferitele regiuni și reducerea rămânerii în urmă a regiunilor mai puțin favorizate</i> ”. Însă textul respectiv nu era cuprins în partea dispozitivă a tratatului (adică în articolele tratatului) și prin aceasta rămânea o declarație de intenții nu un angajament concret. De aceea, timp de aproape două decenii, după Tratatul de la Roma politica regională a fost lăsată pe seama statelor membre și nu se poate vorbi de o politică europeană în domeniu.
FEDER	Primul fond european special destinat politicii <i>regionale</i> (în sensul că a cuprins chiar în denumire termenul) a fost Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), creat în 1975. Dar, la acea dată existau deja alte două fonduri, care atingeau tangențial politica regională, chiar dacă obiectivele lor principale erau identificate în alte domenii.
FSE	Primul dintre fondurile de redistribuire, inclus azi în categoria fondurilor structurale a fost Fondul Social European (FSE) , prevăzut în Tratatul de la Roma (1957) (art.123-125), creat în 1960. Scopul lui era de acoperi o parte din costurile reconversiei profesionale a muncitorilor și de a oferi ajutoare salariaților afectați de restructurarea întreprinderilor.
FEOGA	În ordine cronologică, al doilea fond inclus azi în categoria fondurilor structurale a fost Fondul European de Orientare și Garanție Agricolă (FEOGA) , secțiunea Orientare, creat în 1962 și divizat în 1964 în cele două secțiuni. Secțiunea Garanție din FEOGA este parte a politicii agricole commune (PAC).
Politica de coeziune	Politica regională devine o necesitate după lărgirea Comunității Europene spre sudul Europei, prin includerea celor trei țări mai puțin dezvoltate: Grecia, Spania și Portugalia. Drept urmare, Actul Unic European, prin art.23 a adăugat un nou titlu Tratatului de la Roma: Coeziunea economică și socială . De altfel politica regională europeană este numită uneori <i>politică de coeziune</i> , sau <i>politică structurală</i> . În reglementarea Actului Unic: „ <i>Pentru a promova dezvoltarea armonioasă a ansamblului Comunității, aceasta dezvoltă și urmărește acțiuni care conduc la întărirea coeziunii ei economice și sociale. Comunitatea urmărește, în special, reducerea diferențelor dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni și ridicarea nivelului regiunilor sau insulelor defavorizate, inclusiv ale zonelor rurale</i> ”. Pornind de la această prevedere, Consiliul a adoptat <i>regulamentul 2953/88</i> din 15 iulie 1988, care pune cu adevărat bazele politicii regionale, prin aplicarea <i>reformei din 1989</i> .
Obiectivele stabilite prin Actul Unic European	Documentul a definit șase obiective prioritare în politica de coeziune și criteriile de intervenție. Acestea erau : promovarea dezvoltării și ajustării structurale a zonelor slab dezvoltate (obiectivul 1) – se aplica regiunilor în care PIB pe cap de locuitor era mai mic de 75% din media comunitară; realizarea reconversiei profesionale a regiunilor sau a zonelor (inclusiv a comunităților urbane și a zonelor industriale) grav afectate de declinul industrial (obiectivul 2) – se referea la regiunile cu nivel crescut de șomaj și diminuarea locurilor de muncă în industrie; combaterea șomajului de lungă durată (mai mult de 12 luni) și facilitarea integrării în muncă a tinerilor (sub 25 de ani) și a persoanelor supuse excluderii din

piața muncii (**obiectivul 3**); facilitarea adaptării muncitorilor de ambele sexe la schimbările industriale și la schimbările în sistemul de producție (**obiectivul 4**); promovarea dezvoltării rurale prin: accelerarea adaptării structurilor agricole în cadrul politicii agricole comune (**obiectivul 5a**) și prin sprijinirea dezvoltării și ajustării structurale în zonele rurale (**obiectivul 5b**) – pentru regiunile rurale situate în afara obiectivului nr.1, caracterizate printr-un nivel slab de dezvoltare; promovarea dezvoltării și ajustării structurale a regiunilor foarte puțin populate (**obiectivul 6**) – pentru regiunile în care densitatea populației este egală sau mai mică de 8 locuitori pe km². De remarcat că obiectivul 6 a fost adoptat în ianuarie 1995, după aderarea Finlandei și Suediei, state cu densitate redusă a populației.

De asemenea, este de remarcat că nu toate cele șase obiective făceau parte din politica regională, ci numai **obiectivele 1,2, 5a și 6**, numai ele fiind eligibile pentru **FEDER**. Obiectivele 3 și 4 puteau fi finanțate prin **FSE**, iar obiectivul 5a prin **FEOGA - Orientare**, fiind deci legate de **politica de coeziune** și de **politica socială** sau de **politica agricolă comună**.

Fondurile structurale: FEDER, FSE, FEOGA, IFOP

Tot în cadrul reformei din 1989, cele trei fonduri existente au primit numele de **fonduri structurale**. La ele s-a adăugat, în 1993, un al patrulea fond: **Instrumentul Financiar de Orientare a Pescuitului (IFOP)**.

În continuare, politica regională s-a dezvoltat spectaculos, în mai multe etape: 1989-1993, 1994-1999, 2000-2006 și urmează lansarea unei noi strategii pentru 2007-2013.

Fondul de coeziune

Tratatul de la Maastricht (1992) a reprezentat un mare pas înainte în *politica de coeziune*. În baza prevederilor sale a fost creat un fond special, numit **Fondul de coeziune**, în mai 1994, iar Banca Europeană de Investiții a fost asociată la această politică.

Bilanțul primei etape

La încheierea primei etape a politicii regionale, după reforma din 1989, rezultatele au fost impresionante pentru țările cu întinse zone defavorizate. Irlanda avea în 1986 produsul național brut (PNB) 63,6% față de media statelor membre ale Comunității, iar în 1995 a ajuns la 89,9%. Mai mici, dar totuși semnificative au fost și rezultatele celorlalte state care au primit un sprijin masiv: Spania a crescut de la 70,5% în 1986, la 76,2% în 1995; Portugalia de la 55,1% în 1986, la 68,4% în 1995; Grecia de la 61,4% în 1986 la 64,3% în 1995. Aceste rezultate n-ar fi putut fi obținute fără mobilizarea sumelor considerabile dedicate politicii regionale prin reformele bugetare numite Delors I (1988) și Delors II (1992).

A doua etapă

A doua etapă, 1994-1999, a consacrat politica de coeziune drept una prioritară pentru Uniunea Europeană. În 1994-1995 erau în derulare nu mai puțin de 13 programe: EMPLOI, INTERREG, KONVER, LEADER, PESCA, REGIS, URBAN, ADAPT, IMM etc. Numai pentru **Obiectivul 1** au fost alocate 93,972 miliarde ecu (1 ecu = 1euro) pentru perioada 1994-1999. Dintr-un buget uriaș, fondurile structurale și fondul de coeziune reprezentau mai mult de o treime din cheltuieli.

<p>A treia etapă</p>	<p>Următoarea etapă, 2000-2006, este legată de o nouă reformă a politicii structurale realizată prin <i>Agenda 2000</i>, prezentată în iulie 1997 de Comisie. Noua strategie urmărește să crească eficiența intervenției comunitare prin concentrarea ajutoarelor și simplificarea funcționării lor. În acest scop, numărul obiectivelor a fost redus la trei.</p>
<p>Obiectivele Agendei 2000</p>	<p>Obiectivul 1 susține dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor mai puțin dezvoltate, al căror PIB mediu pe locuitor este mai mic de 75% din media Uniunii Europene. Cele șapte regiuni „ultraperiferice”, zonele cu densitate foarte redusă a populației din Suedia și Finlanda și, în plus, Irlanda de Nord, beneficiază de acest sprijin. În total, obiectivul 1 s-a aplicat la peste 90 de regiuni din 19 state membre. Pentru perioada 2000-2006, fondurile implicate în obiectivul 1 (FEDER, FSE, FEOGA, secțiunea Orientare și IFOP), se ridică la 70% din totalul fondurilor structurale, sau 151 de miliarde euro.</p> <p>Obiectivul 2 sprijină reconversia economică și socială a zonelor geografice aflate în dificultate structurală. El se referă la patru categorii de zone: zonele afectate de schimbări socio-economice în sectoarele industriale și de servicii; zonele rurale în declin; zonele urbane în dificultate; zonele dependente de pescuit, care se află în criză. Obiectivul 2 a primit 11,5% din fondurile structurale, sau 22,5 miliarde de euro. Pentru că întregul teritoriul Greciei, Irlandei și Portugaliei era eligibil pentru Obiectivul 1, regiunile acestor state nu puteau opta pentru Obiectivul 2.</p> <p>Obiectivul 3 susține adaptarea și modernizarea politicilor și sistemelor de educație, de formare și de angajare în muncă. El formează cadrul pentru toate măsurile luate pe baza noului titlu referitor la ocuparea forței de muncă, din Tratatul de la Amsterdam și strategia care rezultă din el. Obiectivul 3, spre deosebire de celelalte două, nu are caracter regional. Pentru el au fost destinate 24,05 miliarde euro, deci 12,3% din total.</p> <p>Totodată, în cadrul reformei fondurilor structurale prin <i>Agenda 2000</i> s-a redus și numărul programelor de la 13 la numai 4: INTERREG, LEADER, EQUAL și URBAN.</p>
<p>Comitetul regiunilor</p>	<p>Din punct de vedere instituțional, Tratatul de la Maastricht a creat Comitetul Regiunilor, care trebuie consultat obligatoriu pentru luarea deciziilor, într-o serie de domenii între care politica regională și fondurile structurale sunt foarte importante. Comitetul are un mare rol în aplicarea principiului subsidiarității</p>

Test de autoevaluare 3

3.1. Menționați fazele și obiectivele implementării UEM.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2. Comentați pe scurt definițiile politicii regionale .

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Răspunsurile pot fi consultate la pagina 22

3.5. Politicile Europene (III)

8.5.1. Politica culturală

Istoric

Domeniul cultural a intrat relativ recent în complexul proces al construcției europene. Din Tratatul de la Roma nu se putea invoca în favoarea demersului cultural european decât formularea generală înscrisă de semnatari în *preambul*: „Hotărâți să pună bazele unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei.”

La încheierea Consiliului European de la Stuttgart, pe 19 iunie 1983 a fost semnată **Declarația Solemnă asupra Uniunii Europene**, care includea o secțiune referitoare la cooperarea culturală în diferite domenii „cu scopul de a completa acțiunea Comunității”.

Din noiembrie 1983 încep să se desfășoare reuniunile miniștrilor Culturii din statele membre ale Comunității, în cadrul instituțional al Consiliului de Miniștri, care au la dispoziție sume reduse din bugetul comunitar, pentru acțiuni culturale. Cu sprijinul Parlamentului European, Comisia a finanțat mici programe având caracter cultural.

Apoi, Consiliul European de la Milano a aprobat, pe 29 iunie 1985 raportul **Comitetului ad-hoc pentru o Europă a popoarelor** (Comitetul Adonno), intitulat *Europa cetățenilor* propunea să se acționeze în domeniul cultural și al comunicării.

Pasul decisiv pentru includerea politicii culturale în cadru comunitar a fost adoptarea Tratatului de la Maastricht. În textul Tratatului instituind Comunitatea Europeană, așa cum a fost modificat la Maastricht, a fost inclus un nou titlu, referitor la **cultură**, reglementat în art.128.

Tratatul de la
Amsterdam și
politica culturală

Tratatul de la Amsterdam a păstrat prevederile respective, în noua formă a Tratatului instituind Comunitatea Europeană, în *Titlul XII (ex-titul IX) Cultură, art.151(ex-art.128)*. Acesta prevede: „(1)Comunitatea contribuie la dezvoltarea deplină a culturilor statelor membre, respectând totodată diversitatea lor națională și regională și punând în evidență moștenirea lor comună. (2)Comunitatea încurajează prin acțiunea sa cooperarea între statele membre și, dacă este necesar, sprijină și completează acțiunea acestora în următoarele domenii: - îmbunătățirea cunoașterii și difuzarea culturii și istoriei popoarelor europene; - păstrarea și protejarea patrimoniului cultural de importanță europeană; - schimburile culturale necomerciale; - creația artistică și culturală, inclusiv în sectorul

audiovizual.”

Prima observație care se poate face în legătură cu prevederile de mai sus este că deși Comunitatea se angajează în politica culturală, rolul principal rămâne în seama statelor. În fapt este vorba de aplicarea principiului subsidiarității, care implică intervenția comunitară numai acolo unde acțiunea nu poate fi realizată mai aproape de cetățeni, la nivel local sau național. De altfel procedura de vot din Consiliu, prin unanimitate și nu prin vot majoritar calificat, dovedește reticența statelor membre în a susține politica culturală la nivel comunitar.

Totuși, ratificarea Tratatului de la Maastricht a oferit baza legală pentru impulsionearea politicii culturale în cadru comunitar. Comisia și în special Parlamentul European au arătat un mare interes în această direcție.

Din punctul de vedere al programelor adoptate politica culturală a parcurs două etape și se pregătește acum pentru a treia.

**Etapele
programelor
culturale**

Prima etapă acoperă anii 1994-1999, când au fost adoptate și realizate programele: KALEIDOSCOPE (adoptat în martie 1996, se referea la evenimente culturale generale), ARIANE (program prezentat de Comisie în octombrie 1994; se aplica la încurajarea traducerilor) , RAPHAEL (prezentat de Comisie în aprilie 1995; era destinat protejării moștenirii culturale) și MEDIA II (program adoptat în noiembrie 1995, cu scopul sprijinirii producției de filme și programe de televiziune, pe plan european).

A doua etapă, acoperă anii 2000-2006, deci se apropie de încheiere. În ea programele din etapa anterioară au fost reunite într-un program cadru numit „Cultura 2000”, care pentru primii cinci ani de activitate a avut o alocare bugetară de 167 milioane de euro.

Cultura 2007

Urmează programul „Cultura 2007”, pentru perioada 2007-2013, cu o alocare bugetară de 408 milioane de euro. Obiectivele formulate pentru noul program sunt: 1.sprijinirea mobilității transnaționale pentru toți cei ce lucrează în sectorul artistic în Uniunea Europeană; 2.sprijinirea circulației transnaționale a operelor de artă și a produselor culturale și artistice; 3.dezvoltarea dialogului intercultural.

În cadrul politicii culturale europene au fost desfășurate acțiuni importante, ca *Orchestra Tinerilor din Comunitatea Europeană*, *Luna Culturală Europeană* și, cea mai cunoscută: *Capitala Europeană a Culturii*. În anul 2007, pentru prima dată un oraș românesc va fi capitală culturală europeană: Sibiu.

3.5.2. Politica externă și de securitate comună (PESC)

Istoric

Această politică, de cea mai mare importanță pentru definirea Uniunii Europene ca entitate viabilă, a fost precedată de încercarea eșuată de constituire a **Comunității Europene de Apărare**, în anii 1952-1954, și de **Cooperarea politică europeană** (CPE), lansată, în mod informal prin *raportul Davignon*, în 1970, instituționalizată apoi prin **Actul Unic European**, din 1987 (Titlul III). Totuși, Titlul III nu a fost incorporat în Tratat, pentru că statele membre nu erau dispuse să transfere

	<p>procesul de decizie în politica externă în cadru comunitar.</p>
Tratatul de la Maastricht	<p>Politica externă și de securitate comună a fost reglementată în Titlul V din Tratatul de la Maastricht (TUE), art. 11-28. Astfel, art. 11 prevede că: „<i>Uniunea stabilește și implementează o politică externă și de securitate comună, care acoperă toate domeniile politicii externe și de securitate.</i>”</p>
Obiective	<p>Sunt apoi prezentate, în același alineat, cele cinci obiective ale PESC :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) salvagardarea valorilor comune, intereselor fundamentale, a independenței și integrității Uniunii; 2) consolidarea securității Uniunii sub toate formele; 3) menținerea păcii și întărirea securității internaționale...; 4) promovarea cooperării internaționale; 5) dezvoltarea și consolidarea statului democrației și statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale
Instrumente	<p>Art.12 specifică instrumentele de realizare a acestor obiective:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)definind principiile și orientările generale ale politicii externe și de securitate comune; 2)luând deciziile privind strategiile comune; 3)adoptând acțiuni comune; 4)adoptând poziții comune; 5)intensificând cooperarea sistematică între statele membre în conducerea politicii lor.
	<p>Titlul V din TUE, sediul materiei pentru politica externă și de securitate comună, reglementează în articolele următoare atribuțiile Consiliului European, Consiliului UE și statelor membre în realizarea acestei politici. În plan militar, TUE stabilește că Uniunea Europei Occidentale (UEO) „<i>este parte integrantă a dezvoltării Uniunii, permițându-i accesul la o capacitate operațională de apărare.</i>”</p>
Tratatul de la Amsterdam	<p>Prin intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, Uniunea Europeană poate recurge la un nou instrument: strategia comună. Același tratat a creat o nouă funcție în domeniul PESC, asigurând creșterea coerenței și vizibilității în exprimarea UE pe arena internațională: funcția de Înalt Reprezentant pentru Politica Externă și de Securitate Comună, sub denumirea curentă <i>Domnul PESC</i>.</p>
Comitetul Politic și de Securitate	<p>După Tratatul de la Amsterdam, a fost organizată în domeniul PESC o structură specială, care exercită, sub controlul Consiliului controlul politic și conducerea strategică a operațiilor de gestionare a crizelor – Comitetul Politic și de Securitate (COPS), format din directorii politici din Ministerele de Externe. COPS a devenit după Consiliul European de la Nisa (decembrie 2000) o instituție permanentă.</p> <p>Tratatul de la Nisa a introdus posibilitatea, sub anumite condiții, de a aplica cooperări întărită, în domeniul PESC, prin realizarea unei acțiuni comune sau unei poziții comune. Aceste cooperări întărite nu se pot</p>

referi la probleme cu implicații militare, sau relative la domeniul apărării.

Constituția Europeană, în curs de ratificare prevede crearea unui post de **ministru al Afacerilor Externe** al Uniunii Europene, însărcinat cu PESC, asistat de un **serviciu european pentru acțiunea externă**, nou creat de asemenea.

De remarcat este și faptul că în cadrul PESC se dezvoltă o **politică europeană de securitate și apărare**.

Test de autoevaluare 4

4.1. Menționați obiectivele PESC

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Răspunsul poate fi consultat la pagina 22

3.6. Bibliografie

- *Documentele de bază ale Comunității și Uniunii Europene*, ediția a II-a, Iași, Polirom, 2002.
- Bărbulescu, Iordan Gheorghe, *Uniunea Europeană: aprofundare și extindere*, București, Editura Trei, 2001
- Bîrzea, Cezar, *Politicile și instituțiile Uniunii Europene*, București, Corint, 2001.
- Ferreol, Gilles (coordonator), *Dicționarul Uniunii Europene*, Iași, Polirom, 2001.
- Charles Zorgbibe, *Constructia europeana. Trecut, prezent, viitor*, Editura TREI, Bucuresti, 1998
- Courty; Guillaume Devin - *Construcția europeană*, Editura C.N.I. "Coresi" SA, Bucuresti, 2001
- Filipescu, Ion P; Fuerea, Augustin, *Drept instituțional comunitar european*, ediția a IV-a, București, Editura Actami, 1999.
- Urwin Derek - *Dictionar, Istorie si politică europeană 1945-1995*, Institut European, Iasi, 2000
- Jinga Ion; Popescu Andrei - *Integrarea Europeana - Dictionar de termeni comunitari*, Ed. Lumina Lex, Bucuresti, 2000

3.7. Răspunsuri pentru testele de autoevaluare

Test de autoevaluare 1

1.1. 9 mai – ziua oficială a Europei reprezintă data la care ministrul de externe francez Robert Schuman a anunțat lansarea Planului cu același nume privind realizarea Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului.

Notă: În cazul în care nu ați răspuns corect la întrebarea ultimului test, re-studiați

capitolul 8.2. și bibliografia indicată.**Test de autoevaluare 2**

2.1. Resursele proprii bugetului european: 1) drepturile provenind din aplicarea politicii agricole comune și drepturile de vamă percepute la frontierele externe de la țările terțe; 2) resursa TVA (taxa pe valoare adăugată) - o percepere uniformă de maxim 0,5% în prezent - în trecut a fost și 1% - din TVA, fără a depăși 50% din venitul național brut (VNB), al fiecărei țări; 3) resursa VNB, percepută în funcție de puterea economică a statelor membre, fără a putea depăși 1,24 din VNB al UE. Resursa VNB înlocuiește vechiul calcul pe baza produsului intern brut (PIB); 4) alte venituri, provenind din impozitele asupra salariilor funcționarilor, amenzi plătite de întreprinderi etc.

2.2. Obiectivele PAC fixate prin Tratatul de la Roma sunt: a) creșterea productivității agricole prin promovarea progresului tehnic și asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole; b) asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă; c) stabilizarea piețelor; d) garantarea securității aprovizionărilor; e) asigurarea unor prețuri rezonabile în livrările către consumatori.

Notă: În cazul în care nu ați răspuns corect la una dintre întrebările ultimului test, re-studiați capitolul 8.3. și bibliografia indicată.

Test de autoevaluare 3

3.1. Prima fază (1990 – 1994) – obiective - eliminarea controlului asupra schimburilor și asigurarea liberei circulații a capitalurilor; întărirea coordonării politicilor economice și intensificarea cooperării între băncile centrale. A doua fază (1994-1999) – obiective - convergența politicilor economice și monetare ale statelor membre, cu scopul de a garanta stabilitatea prețurilor și finanțe publice sănătoase și crearea Institutului Monetar European (IME), care va fi înlocuit, în 1998, de Banca Centrală Europeană. Faza a treia (1999 – 2002) - obiective - fixarea irevocabilă a cursului de schimb și introducerea monedei unice de la 1 ianuarie 2002.

3.2. În preambulul Tratatului de la Roma din 1957, prin care a fost creată C.E.E., se făcea referire la „*reducerea diferențelor existente între diferitele regiuni și reducerea rămânerii în urmă a regiunilor mai puțin favorizate*”, obiectiv necesar realizării unei creșteri economice de lungă durată. Însă nu era vorba de un angajament concret, ci de o declarație de intenție. Actul Unic European a impus însă existența unei noi politici comune, de coeziune, ce urmărea eliminarea decalajelor economice între regiuni și între statele membre: „*Pentru a promova dezvoltarea armonioasă a ansamblului Comunității, aceasta dezvoltă și urmărește acțiuni care conduc la întărirea coeziunii ei economice și sociale. Comunitatea urmărește, în special, reducerea diferențelor dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni și ridicarea nivelului regiunilor sau insulelor defavorizate, inclusiv ale zonelor rurale*”.

Notă: În cazul în care nu ați răspuns corect la una dintre întrebările ultimului test, re-studiați capitolul 8.4. și bibliografia indicată.

Test de autoevaluare 4

4.1. Cele cinci obiective ale PESC prevăzute în Tratatul de la Maastricht : 1) salvagardarea

---

valorilor comune, intereselor fundamentale, a independenței și integrității Uniunii; 2) consolidarea securității Uniunii sub toate formele; 3) menținerea păcii și întărirea securității internaționale...; 4) promovarea cooperării internaționale; 5) dezvoltarea și consolidarea statului democrației și statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Notă: În cazul în care nu ați răspuns corect la întrebarea ultimului test, re-studiați capitolul 8.5. și bibliografia indicată.

3.8. Lucrare de verificare 4

Pornind de la bibliografia indicată și folosind drept model Unitatea de învățare 3 explicați evoluția, obiectivele, elementele constitutive proprii unei politici comune a Uniunii Europene, în afara celor descrise mai sus. (Exemplu: politica de concurență, politica industrială, politica energetică, politica de cercetare și dezvoltare etc.)

Barem de corectare:

- a. Istoric – 1 pct.
- b. Prevederi existente în tratate (comentate) – 1,5 pct.
- c. Obiective, Principii – 2,5 pct.
- d. Derulare, Programe, Resurse – 2,5 pct.
- e. Bilanț și aprecieri – 1,5 pct.

Notă: 1 punct se acordă din oficiu

Instrucțiuni privind testul de evaluare:

- a. dacă este posibil, tehnoredactat, Arial 12, 1,5 rânduri, max. 5 pagini
- b. se trimite prin poștă tutorelui.
- c. parcurgerea bibliografiei este absolut necesară pentru rezolvarea acestei sarcini de lucru.

Criteriile de evaluare sunt:

- claritatea exprimării și absența formulărilor nesigure,
- șirul logic al argumentelor,
- utilizarea bibliografiei.